

ԱՐԵՒԵԳԻԱՅՍՈՒ ՄԻԱԿ ԴԱՅԱԹԵՐԵՐՈՒ
Է ՈՐ ՕՐԵ ՕՐԻՈՒ ԿՐ ԴՐԱՏԱՐԱԿԷ ՀԱՅ-
ԿԱԿԱՆ ԲԱՐԵԳՐՈՐԾԿԱՆ ԸՆԴՀ-
ԴՈՒԹԵՒՆՆԵՐՈՒՄԸ:

ԱԶԳԱՅԻՆ ՔՐՈՆԻԿ

ՀԱՅՏԻՐԱՅԻՆ ԵՒ ՔԻՐՈՍՏԻՐԱՅԻՆ

Հայաստանի մէջ ներկայիս Հայերու և Քիւրոսերու յարաբերութեան մասին արտասուած էինք Մեակի մէջ թղթակցութիւնը մեր վերջին թիւին մէջ։ Սոյն շատ այժմէական և մեղի համար կենտա- կան նշանակութիւն ունեցող խնդրոյն վրայ, արժանահաւատ աղբիւրքէ մը հե- տեւեալ տեղեկութիւնները կը տրուին մեզ որոնք հիմնովին տարբեր են Մեակի ցոյց տուած կայութիւնէն և փոխանակ Քիւրոսերու կողմէ Հայոց դէմ թշնամա- կան շարժումներուն ընդհակառակը դուր- ծակցութեան կամ զինակցութեան մը բարեղէյլ լուրը կուտան։

Արդարեւ, երկու տարի առաջ եղած կարգադրութեան մը համաձայն՝ Հայ-եւ- Քիւրոսեան համաձայնութիւնը կը խոտա- նայ բարեկարգ արդիւնքներ տալ Տիար- պէքերի, Քարաբեղի և Պիթլիսի նահանգ- ներուն մէջ։ Այդ համաձայնութիւնը զո- յացած է՝ Ա. Փոխարար պատգամներէն հիմնուած վրայ և Բ. Տիար խօսակցութեան հարստացումը։ Երկուսն լուրջ քօրախօսու համար։

Կը հաւատուի թէ արդէն իսկ թիւ 4 մը տեղեր չարժուումը ծայր տալ սկսած է։

ՆԱԽԱԿ ՊՈԼԿԱՐԱՅԻՆ

(Սեփական թղթակցութիւն)

Սօփիա, 6 Յունիս

Այս ալիք քառանկէսը ու ար- քայալուցիչ լուրը դու երէկ մեզ բերու- նելապական գործակալութիւնը։ Քանի- Հնչակեաններ, կայսերական իրաւունքով, օր ցերեկով, Յունիս Յին, առաւօտեան ժամը 3ին, Պատերազմական Նախարա- րութեան առջեւ հրապարակը կախա- ղան կը բարձրացուին։

Դաշոյնի նման եկաւ միտեցաւ մեր արտին այս դաժան լուրը։ Մարտիկ կեան- քեր, անհատապէս նորոններ, Սուրբ Դատի- նութեան վէճ գաղափարականներ, Հայ- կազմակերպութեան սիւներէն, առթիւնը, ուսուցիչ համալսարանական, օրէնքի հի- ման վրայ կը թնդան ի թիթիւնատի բլիթը կախաղան կը բարձրացնէ։

Կարծես քու չէին սխտեմաթիք ջարդերը, գեղեցիկ հրկիւղումները, առ- մեկ կանանց և աղջկանց բռնաբարումը և անաթ Թալէաթ և Էնիթի իրենց ուշա- ղըութիւնը դարձուցին, իրենց նշանը նետեցին հայ ինտելիգենցիային վրայ, Հարեւրեմի իսկ դադարեցան ու աղգա- յին վարիչ անհատներն աղարկէին, դա- ւառնեցին հայութիւնը ամբողջութեամբ մէկ տեղէ միւս տեղը փոխադրելէ ու շատեր իբր գիտութեան փախտական- ներ հրապարակ ըսեցին յետոյ, վերջապէս ի թիթիւնատի գաղափարաբար ըսեցին ի թիթիւնատի երկար ամիսներ բանտը մնացած քանի Հնչակեանները կախաղան բարձրացնէ։

Կախաղան... Այո, դուք սիրելի ըն- կերներ, կախաղան էք բարձրացրի Վուք ժիրալներու ու Չէլլեներու կարգին էք դառուել։ Փառք Ձեզ որ զոհուել էք ձեր ազգի փրկութեան ու Հնչակեան իտէալներու իրադրման համար։ Վուք անաթ, ընկերներ, բայց ձեր հոգին մեր հետ է, առ կըլլայ մեր առաջնորդը և մենք կ'ուսանեք լուծել մի օր ձեր ալ վրէժը։

ՄԿՐՏԻՉ ՆԵՐՍԷՍԻԱՆ

ՔԱՂԱՎԱՆՔԻ ԳՈՐԾՈՒՆԵՐԻ

Թիւ Աղեքսանդրի և թիւ Գաթիքի Քաղ. ժողովները կը սերին լուծութեան ու խորհուրդի մէջ գործել... Յորմէ- հետէ կը հրատարակեց (Արեւ) միայն մէկ անգամ, այն ալ անշուշտ սխալմամբ, տեղադրութեամբ։ Ժողովը զեկոյց մը զրկեց մեզ՝ իր շարժական մէկ նիստին մէջ տուած որոշումները պարունակող, մինչ Գաթիքի Քաղ. ժողովը այդ միակ բա- ցառութիւնն ալ չըրաւ շատեց կարգը- ցուցած ըլլալով այս բարի սովորութիւ- նը... Այսպէսով, երկուստայ ժողովուր- դը կը մնայ բացարձակապէս անտեղեկ իր ազգային տեղական խնդիրներուն

մասին ժողովներու կատարած աշ- խատութիւններուն, նախապէս կարծիքը չի կրնար ի գործ դնել իր բնական ու սահմանադրական իրաւունքը վերին հը- կոյութեան, ինչպէս մամուլն ալ կա- ռող չըլլար իր պարտքը կատարել տե- ղական աղբիւրին խնդիրները ընդհու- րաւարանելու մէջ, երբ պէտքը տեսնէ, Հարկ է ըսել թէ այս առթիւ մէկ յետին միտք ունին, թէ մամուլը, բազմա մէկ խնդիր, ոչ Գաթիքէ ոչ հոս, կ'ուզենք այժմ ձեռն ձեռն հրապարակի վրայ, և թէ որոշմանց հրատարակումն ու ժողովուրդին վերին հակողութեան սահմանադրական իրաւունքը յիշելով, իր կողմէ անտեղի միջամտութիւններու ալ կողմակից չենք բնաւ։ Կը զննա- տենք լուի միջին աշխատութիւնը, բայց կ'ուզենք զիստալ ու գիտցնել նախու- թեան թէ ինչ է այդ աշխատութիւնը և ինչպէս կը կատարուի ան։

Աղեքսանդրի մէջ «Հայ Պոլ Սեփակցե- րու» կազմակերպութեան մը տեղեկու- րանքը, մանկ առման առթիւ տարբերու- նալէսին մէջ Առաջնորդ Ս. Հայրէ-

մը ըրած և ելքի պահուն զբաւ ընդ- գրուած պնակէ մը 20 ոսկիէ աւելի հա- սոյթ մը դրացած էր։ Որքան կը յիշենք, ըսուեցաւ թէ տեղադրութեան ժողովն տառնած էր այս կազմակերպութեան հան- լու հոգը, ինչպէս կը լսենք թէ հաւաք- ուած գումարն ալ իր թու կը մնայ։ Արդ, մեզի գիտել կը տրուի թէ ինչո՞ւ ամի- սէն մը ի վեր դեռ ոչինչ եղած է այս մա- սին և թէ ժամանակը չէ՞ արդեօք որ չափաւոր ու ձեռնառ պայայտները հա- լիրուին կազմելու համար «Հովանաւո- լող մարմինը» որ անհրաժեշտ է ամէն նոր կազմուող Պոլ-Սեփակցեան խում- քերու համար, ըստ հիմնական օրէնքին (Արդ. Պոլ-Սեփակցեան կազմակեր- պութեան)։

Հայրենայ Կարմիր խաչը ընդհան- լութեամբ ստացած է հետեւեալ նախա- տուութիւնները.

- Տ. Գեորգի Իրիկեան 200, Տիկ. Ս. Սարգիսեան 50, Խիման իրիկեան պնա- կի հասոյթ 870, Ս. Առաջնորդին պատա- րագած օրուան պնակի հասոյթ 567, Տ. Արիստակէս Ղազարեան 25, Տիկ. Ազնիւ- Լ. Մկրտիչեան 50, Տ. Գայարեան 20, Տ. Լեւոն Մկրտիչեան 20, Տիկ. Թ. Մուշեղեան 300, Տ. Արմենակ Օտա- պաշեան 65, Տիկին Հայկունի Մանուկ- եան 100, Ալիքսան Պէյ. Ճէվանիճեան 100, Տ. Արամ Խարսեան՝ ապրիլ, մա- յիս, յունիս ամսական 60, Տիկ. Լիւսի- Բ. Սպէնջեան 100, Տիկ. Վարդուհի Թ. Աշխատեան 20, Ոմն 100, Տիկ. Բօլ- Թալեան 97.50, Հայ կամուար գործըն- րու համար հանգանակութեան սնտուկ 60), Loge maçonnique Delphes 200, Տիկ. Նաւապետեան 20, Վեր. Բ. Ս. Ճէ- ճիգեան 100, Տիկ. Ճէճիգեան 50, Տիկ. Գալուստեան 20, Տիկ. Մ. Ռէյիլեան Պէյ 200, Տ. Միսաք Աւետիս 20, Փոքրիկ Տիւրան Թեւրապեան 20, Տիկ. Եղիա- բէթ Ճէվանիճեան կէս օսմ. ոսկի 43.5, Փոքրիկ Գրիգոր 20, Տիկ. Գալուստ- եան (Բ. անդամ) 10, Տիկ. Զապէլ Թեւ- րապեանի ձեռնած Գաթիքեան հանգա- նակուած Տ. Աւետիք Լալաբեան 100, Յովհաննէս Պէյ Թալեան 97.5, Տ. Ս. Գալեքեան 50, Ոմն 50, Տ. Մ. Չըրաք- եան 30, Օր. Բ. Կիրիլեան 20, Տ. Սէլ- վանեան 20, Տիկ. Զապէլ Թեւրապեան 32.5 (Շարք) Դուրմար 4628.

Ա Ջ Դ

Եղարք Լեւոն և Գրիգոր Արսլա- նեան, բնիկ Մալաթիացի, հինգ տարի ա- ռաջ Խարբերդի Եփրատ Գոլէճէն Գաթիքի փոխադրուած, ատեն մը աշխատած Մա- Թոսեան ծխախոտի գործարարը և յետոյ զբաղմանով մը ըլլով, Զակալալ, կը հը- րաւերուին Հ. Բ. Բ. Միւսթեան Գրա- սեանեանը, 33 Մամուլի վրայ, ուր հայրենիքէն, իրենց մայրիկէն եկած համակ մը ունին։ Ծանօթներէ կը խնդ- րուի տեղեկութիւն տալ իրենց։

ՀԵՌԱԳՐԱԼՈՒՐԵՐ

Կովկասի ձկնատեմ

Լոնտոն 2. — Բեթրոկրատն զեկոյց մը կ'ըսէ թէ Ռուսերը Թուրքերուն յաղ- թեցին Պիթլիսի (Պիթլիս) շրջականները և Ախլաթը գրաւեցին։

Լոնտոն, 4. — Ռուսերը ստիպեցին օր վաղէկ Լիճին հարաւային եղբայրնե- րուն վրայ դառնուող Թուրքերը եւ քաշ- ուին դէպի Ռէթաք և Սարա (Պիտի Ըլ- լայ հաւանօրէն Ռուստփ և Սորբ)։

Սեւ ծովու մէջ

Բեթրոկրատ, 4. — Սեւ ծովու մէջ Ռուսական ընդծովեայ մը անձնաւ և պա- շար բեռնած երկու նաւ ընկղմեց. ա- ստիցնէ մին մեծ նաւ մ'էր. ընդծովեայ վնասեց նաեւ ցամաքին մօտեցած շոգե- նաւի մը և վտարորի մուտքին առջեւ կողակցաւ Թրքական զինուած առաքա- սանաւի մը հետ, որ ցամաք նետուե- ցաւ։

Թուրքերու Պոլսու Կ'ԱՐՄԱՏՆԵՆ

Աթէնք, 5. — Կը ծանուցանեն թէ Թուրքերը Չէրքէզ Գէօրի մօտ գտնուող Էրկէնէ գիծը և Չաթալայի ետեւը գտնուող գիծը կ'ամրացնեն։

ՍՈՒԹԱՆԻ ԱՌՈՂՋՈՒԹԻՒՆԸ

Լոնտոն 3. — Հոռոմի «Քօրէսթոնտէն- ցա» թերթը կ'իմանայ թէ Սուլթան Ռէ- շապ աղէկցած է իր ենթաբերած գոր- ծողութիւնէն, բայց վիճակը դժուարեցի- չէ։ Շատ տկար է։

Տարտակելի մէջ

ԶՈՐ. ԿՈՐԻՈՅԻ ՎԻՍՏԱՌՈՒՄԸ

Բարիդ, 6. — Զօրավար Կուրօ բա- նակի հիւանդանոց մը այցելած ժամա- մակաւ գումարի մը պայթումէն վիրաւոր- անցաւ։ Զօրավար Կուրօ 4. ասիական է և Քրասնովան զօրաւորին զօրավարնե- րուն մէջ ամենէն երեսասորը։ Յրան- սայի է՝ մեծ զօրավարներէն մին ծանչ- ցուած է։

Լոնտոն, 5. — Յունիս 4ի կէլիպօ- լուի Քրասնովան ընդհանուր յարձակման նախորդ օրը, զօրավար Կուրօ իր զինուոր- ները խանդավառեց հետեւեալ յայտարա- րութեամբ. «Մեր անգլիացի ընկերներ- րուն հետ թրքական զինեցող յարձա- կամը անհետ վայրկեանը հասած է։ Դրաւուած մէկ մասնաշաղի հողը պէտք չէ որ լքուի։ Զինուորներ, թշնամույն դեմ յարձակած ժամանակները պէտք է յիշեք թէ կը կուռիք մեր առեցեալ թշնամույն Գեորգիանիոյ դէմ ալ, որ մե- ղի դէմ գրգռեց նախապէս մեղի բարե- կամ եղող Թուրքերը։ Հետեւաբար պէտք է զթուրթիւն ցոյց տաք այն Թուրքերուն որոնք կը յանձնաւորեն»։

Արեւմտեան ձկնատեմ

Բարիդ, 5. — Գերմանացիք սուկալի կերպով նեղուելու վրայ են Արքաի կուրին միջոցին։ Երէկ երեկոյ հետա- նիք շատ ուժգին ուժակոծութիւն մը կա- տարեցին։ Հետեւեալապէս առաջին յար- ձակումը հաղիւ պնած՝ անմիջապէս խեղ- դուեցաւ։ Երկրորդ յարձակումը, որ մեր Մուշէի գերքերուն դէմ կատարուեցաւ, ամբողջապէս ետ մղուեցաւ։ Գերմանացիք շատ զօրացան իրենց խրամատներէն գուրն ելան ուսմարով զինուած, բայց ստիպուեցան ետ զաւառել, բազմաթիւ զիսկներ ձգելով դետին վրայ։ Լարիւ- րինթոսին վրայ յարձակում մը անմի- շապէս արգելուեցաւ մեր կապէն Գեր- մանացիներ, երէկ կէս օրէ վերջ և երեկո- յին, յարձակումի սկսան Բօնիթ ա Մուսօնի շրջանին մէջ Յէյ ան Հէյէն միջնեւ Մօ- ղէլ, 5 քիլոմէթր ճակատի մը վրայ։ Թշնամին շատ ուժգին ուժակոծութիւնէ մը վերջ յաղողեցաւ։ Գրուել Պուա լը Բրէթրի արեւմտեան կողմը 1 քիլոմէթր ճակատի մը վրայ այն նախկին գիծը զոր իրմէ գրաւած էինք։ Արդ, հակառակ յարձակման սարսփելի նկարագրին Գեր-

Ս Ե Ր Պ Ե Ր Ը

Աթ. 5. — Ալպանիոյ մէջ Սեր- պերու յառաջացումը կատեցաւ։

Լոնտոն, 3. — Սերպերը պաշտօնա- պէս ձեռք տան կառավարութեան դեկը Եփրատի և Տուրքցոյի մէջ։

Լոնտոն, 4. — Սերպ պաշտօնական զեկոյց մը կ'ըսէ թէ Սերպերը կողակցան Աւստրիացիներու հետ ծովային սահմա- նապահին վրայ և յաղթեցին, թշնա- միէն բազմաթիւ զինքեր գրաւելով։

Խոսալական ձկնատեմ

Հոռոմ, 3. — Ոչ պաշտօնական լու- րեր կ'ըսեն թէ Խոսալացիք Խոզնցօր վը- րայ Թօրինօ ամրացեալ զաղաքը գրա- ւեցին։ Ասիական ամենահեռաւոր կէտն է, որուն Խոսալացիք հասան արեւելեան կող- մի իրենց յառաջացման մէջ։

Հոռոմ, 5. — (Պաշտօնական) Թիւրքի, Թրանթէնի և Գարնիէի մէջ հրետանիի կուրներ տեղի ունեցան։ Երէկ բազմա- թիւ անգամներ մեր ռուսները Հէյնէլ ամ- րոցին հասան։ Աւստրիական յարձակում- ները ետ մղեցինք։ Բալկաններէ և հաւա- սիքօր լեռնաշղթան վրայ ուր թշնամին ծանր կորուստներ կրեց, 300 զինք, 2 դաշտային թնդանօթ և բազմաթիւ հրա- ցաններ առինք։ Գերմաներուն ըսածին նախկին թշնամույն կորուստները շատ ծանր են։

Հոռոմ, 4. — Ծովակալութեան սպա- յակոստին պետը կը տեղեկացնէ թէ, այս առաւօտ աւստրիական շրջապատում մը երեւցաւ Ալպերին ամրոցին վրայ, բայց հարձակումով հրետանիէն և Խոսալացի և Ֆրանսալի օդանաւորներէն չուտով փա- լաւ դէպի անտեղք քանի մը ռումբեր ձգելով, որոնք ջրահեծ մէջ ինկան ա- ռանց վնաս պատճառուին։

Աթէնք, 6. — Հոռոմի սուսական զեպան Պ. Կիրս, Սերանիկ հասաւ ուս- կեց Բեթրոկրատ ախտի երթալ։

ՀԱՐԱՒ ԱՓՐԻԿԻ

Բրեթօրիա, 5. — Օթթիլի գրաւումը ուր ջրերի առատութիւն կաւ, բոլոր յայտնա ռոգաւորներուն գրաւումը կա- պահուցնէ։

Մ. ՄՈՐԱՎՆԻ ՎՐԱՅ ԶԱՐԶԱՊՈՐ

Լոնտոն, 5. — Զեբալօնի լրագիրը մը կը ծանուցանէ թէ Հօլթի ճշմարիտ ա- նուըն իրիկ Միւսթէր և ծնած է Գերմանիոյ մէջ, ուսկից աներեւութա- ցած է։ Վերադառնալով է իր առաջին կնոջ խորհրդաւոր մահէն վերջ։

Թշնամույն Կորուստները

«Էնվալիտ Ռիւս», ուս. պատերազ- մական նախադրութեան պաշտօնական տվանը, հաշուած է Աւստրիացի և Գեր- մանացի զինվորներուն թիւը գտնուողն երկիրներուն մէջ, պաշտօնական ցուցակ- ներուն համաձայն։

Ռուսիա ունի 735,000 զինք որոնց 10,000ը սպայ. այս զինքներէն 155,400ը գերման են, որոնցմէ 1,400ը սպայ. և 542,000 Աւստրիացիք են, որոնց 8,100ը սպայ. Թուրք զինքներուն թիւը 57,000 է որոնց 300ը սպայ. Ֆրանսա 256,000 և Անգլիա 80,000 զինքներ ռու- նին։ Սերպերը 53,000 Աւստրիացի և ճա- քաները 7000 զինքներ ռուսներն առած են։ Ամերիկէի մէջ զաշնակեց 3,200 զին- ման և Թուրք զինքներ, և նաւային զոր- ծողութիւններուն մէջ 4,980 զինքներ ա- ռած են։ Այսպէսով դաշնակից բանակին և նաւատորմին կողմէ առնուած զինք- ներու թիւը 1,135,000ի կը հասնի։

«Մօրիենի Բօսթ» ալ կը գրէ, Հաւատք ընծայելու արժանի վիճակագրի մը հա- մաձայն կըլլը. երկու կայսրութեանց միջեւ 1 Յունիս կրած կորուստներուն թիւը երկուքուքի միջեւ քիչ պակաս է, հաշուելով հիւանդները և վիրաւոր- ները (գրեթէ կէս միլիոն) որք երկու կամ երեք անգամ զրկուած են ճակատ լու- րենց սպաքներու մէջ վերջ։ Այս վիճակա- ղերը կ'ըսէ թէ կուտուրներն Ռուսիան է որ ամենէն աւելի մարդ կորսնցուցած է, յետոյ Աւստրո-Հունգարիան կուրպ և անկից վերջը Գերմանիան։

